

Beeldpleister(s)

Zestien artistiek gemanipuleerde plaatsen in Brussel

Inhoud

Voorwoord van Minister Pascal Smet Collegelid bevoegd voor cultuur en patrimonium	3
Inleiding Beeldpleister(s)	5
Standbeelden houden geen stand	7
Kunstwerken en hun locatie	11
Bibliografie	43
Adressenrepertorium kunst in de openbare ruimte	44
Nuttige adressen	47
Colofon	48

Voorwoord

Een behoorlijke infrastructuur is een van de eerste voorwaarden waaraan voldaan moet zijn om op een prettige manier mensen te ontmoeten en ook om een culturele, artistieke bedrijvigheid te ontplooiën. Brussel beschikt vandaag over heel wat gerenoveerde of nieuwe infrastructuren die actief gebruikt worden als pleisterplaats, ontmoetingsruimte waar creativiteit en gemeenschapsvorming hand in hand gaan.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft tijdens de voorbije jaren belangrijke renovatie- en ver(nieuw)bouwingswerken uitgevoerd. Daarbij werd actief gezocht naar synergie tussen gebruiksvriendelijkheid en esthetica. De verfraaiing en het in beeld brengen van gebouwen en hun gebruikers is geen sinecure en met deze publicatie wordt aan de stadswandelaar een parcours aangeboden dat inzicht en esthetisch genoeg aan elkaar wil paren. Deze gids nodigt uit voor een (her)ontdekking van deze aangename plaatsen vanuit de artistieke beleving. Het merendeel van de opgesomde gebouwen zijn gemeenschapscentra, bij uitstek bedoeld als culturele onthaal-, ontmoetingsruimte. Daarnaast zijn er plekken als het intieme Felix Happark, een school voor kinderen met gezichts- en gehoorproblemen, een dienstencentrum voor senioren, en zelfs een gebouw van de eigen administratie. Alle artistieke ingrepen verlenen een meerwaarde aan het gebouw en zijn functies.

Zij verbeelden de zichtbare in-beelding van de kunstenaar van het gebouw, de bezoekers, de gebruikers en de functies.

Op deze wijze vormen de artistieke ingrepen bakens om u door het gebouw te leiden of zelfs door de stad, of de wijk waar het gebouw zich bevindt. Graag nodig ik jullie uit om mee in te stappen in de verbeelding van de kunstenaar wanneer je, deze gebouwen bezoekt, op weg naar nieuwe uitdagingen en ontmoetingen.

Collegelid
bevoegd voor de Vlaamse
Gemeenschapscommissie

Beeldpleister(s)

BEELDPLEISTER(S) is opgevat als een repertorium van initiatieven van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De Vlaamse Gemeenschapscommissie wil immers realisaties van hedendaagse beeldende kunst in het Brussels hoofdstedelijk gewest voor het stimuleren en ondersteunen van artistieke interventies voor het voetlicht plaatsen.

In hoofdzaak zijn het artistieke ingrepen in de openbare stedelijke ruimte en de publieke ruimte in eigen gebouwen en op die plaatsen waar de Vlaamse Gemeenschapscommissie als overheid een partnerrol vervult.

Ondanks de rol van Brussel als politieke en Europese hoofdstad en als culturele metropool is toonaangevende architectuur en hedendaagse beeldende kunst weinig zichtbaar in het stadsbeeld. Initiatieven zoals de kunstwerken in de metro en het parcours ter hoogte van de Koning Albert II-laan tonen de kracht van geslaagde artistieke interventies op openbare plaatsen.

Voor kunstintegratie in gebouwen geldt voor Vlaanderen het decreet van 23 december 1986, 'houdende integratie van kunstwerken in openbare gebouwen en door de overheid gesubsidieerde gebouwen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren.' In dat decreet staat dat volgens een vastgelegde schaal een bepaald percentage van de bouwkosten moet worden besteed aan in het gebouw geïntegreerde kunstwerken. Voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel is dat decreet echter niet van toepassing.

Ondanks het ontbreken van een wettelijke regelgeving voor Brussel kan de Vlaamse Gemeenschapscommissie op het vlak van de publieke ruimte toch innoverende initiatieven nemen. De participatie van 16 kunstenaars met hun werken die verspreid zijn over 14 plaatsen in het Brussels hoofdstedelijk gewest is een 'beeldend' bewijs voor het engagement van de Vlaamse Gemeenschapscommissie om maatschappelijke inzet te verbinden met artistieke creativiteit. Hierdoor werkt ze mee aan de esthetische kwaliteit van de openbare ruimte in het gewest. De productie van eigentijdse kunst is een breekijzer voor een cultureel innoverende maatschappijontwikkeling.

In het kader van haar infrastructuurbeleid waarbij bouwtechnische kwaliteit, gebruiksfunctionaliteit en esthetische waarde van de ruimte op een optimale wijze aan elkaar moeten gekoppeld worden, wenst de Vlaamse Gemeenschapscommissie een nauwe samenwerking te ontwikkelen tussen de betrokken directies (Cultuur en Gebouwen en Logistiek) enerzijds en de gebruikers van de gebouwen anderzijds.

De grote renovaties en verbouwingen tijdens het laatste decennium hebben onverwachte kansen gegeven om esthetiek en praktijk met elkaar te verbinden in diverse geslaagde werven. De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft samen met andere initiatieven de toon gezet, en haar patrimonium en dat van verwante instellingen verrijkt met spraakmakende, en soms ook vermakelijke kunstringrepen. Deze esthetische toets sluit nauw aan bij de krachtlijnen van het kunstenbeleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie waarbij de kunstenaar en zijn of haar creatief productievermogen centraal staan.

Het was dan ook aangewezen om als Vlaamse overheid in Brussel mee opdrachtgever te zijn van de prestigieuze campagne 'Hedendaagse Kunst op publiek verzoek', die de Koning Boudewijnstichting lanceerde in het kader van Brussel 2000.

Met de campagne liet de Koning Boudewijnstichting zich inspireren door de ervaring van de Fondation de France. De bedoeling was burgers, overheid, verenigingen en bedrijven kans te bieden om beroep te doen op kunstenaars bij de aanleg of inrichting van de dagelijkse omgeving. Een overleg wordt georganiseerd door een cultureel bemiddelaar, d.i. een deskundige op het vlak van de beeldende kunsten en de procedurebegeleiding. Hij of zij laat de opdrachtgever een actieve rol spelen bij de definitie van het artistiek concept en zal bemiddelen bij de keuze van de kunstenaar. De Koning Boudewijnstichting betaalde in dit concept de bemiddelaar en de ontwerpkosten van het kunstwerk. Dit initiatief toont ons hoe synergie tussen overheid en instellingen kan bijdragen tot een nieuw investeringsmodel voor de kunsten als onderdeel van een eigentijdse cultuurpolitiek.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft deze campagne met beide handen aangegrepen. De resultaten vindt u verder in deze brochure, aangevuld met eigen initiatieven.

Standbeelden houden geen stand

Het is een vrij recent fenomeen dat overheden de wettelijke plicht dragen om een deel van de investering in renovatie of nieuwbouw te gebruiken om kunst toe te voegen aan een gebouw. Heel bewust gebruik ik het woord "toevoegen", omdat het recente verleden aantoonde dat er weinig reflectiewerk vooraf ging bij het "integreren" van kunst in gebouwen.

Kunst toevoegen aan een gebouw is een dubbeltje op zijn kant: het gebouw is en blijft de al dan niet architecturaal kwalitatieve drager voor een "geplande" kunstgreep die in de meeste gevallen autonoom blijft functioneren "naast" het gebouw. Een van de eerste officiële kunsttoevoegingen van de Vlaamse Gemeenschap gebeurde in het Ferraris- en Conscience gebouw in Brussel.

Talrijke kunstenaars kregen er de kans een werk te bedenken en uit te voeren. Overal en tot in de ondergrondse parking worden de gebruikers en de schaarse bezoekers van het gebouw met speciaal daartoe bedachte hedendaagse kunst geconfronteerd. Het betreft kunst die niet zelden de minste en geringste relatie onderhoudt met de overwegend grijze, monotone werkomgeving en bovendien weinig "externe" zeggingskracht en betekenis uitlokt naar een mogelijke inhoudelijke aansluiting met de mensen die er moeten mee leven en werken.

Het omcirkelen van de zingeving van het permanent vastzetten van kunst in een architecturale of urbane omgeving is vandaag op zijn minst aan een grondige discussie toe. Zoals de Franse kunstenaar Daniel Buren het spits en veelvuldig formuleerde is alle grote kunst a priori decoratief. Daarmee wilde hij vooral zinspelen op de gedachte dat kunst nooit als een autonoom fenomeen kan worden bestempeld. Kunst werkt sowieso op de bijgedachten van de mensen, kunst verrijkt de wereld met het lichtjes op losse schroeven zetten van denk- en kijkgewoontes.

In die zin is goede kunst recht evenredig met een tanende graad aan (veelal als hermetisch ervaren) autonomie van het kunstwerk. Het is een beetje zoals de Amerikaanse kunstcriticus Michael Fried het ooit formuleerde: de kunst moet in staat zijn telkens een nieuwe tegenwoordigheid op te roepen in tegenstelling tot die kunst waarin het leven van de toeschouwer zelf opgaat als een onderdeel van het kunstwerk. Een voorbeeld is het werk met spiegels van de Amerikaan Robert Morris waarin de toeschouwer in de rol van acteur wordt geduwd onder de voorwaarden die geldig zijn in het theater. Hierbij aansluitend is het van belang te wijzen op de macht van het beeld parallel aan dat van het performatieve woord.

Woorden kunnen als kogels in een mens schieten: een woord verandert de conditie en het "zijn" van de mens, net zoals het zien van een "pakkend" kunstwerk de mens kan veranderen. Het menselijk lichaam reageert op zintuiglijke prikkels en verandert in dit perspectief op een helende of onheilspellende manier ons leven en onze kijk erop. Maar bitter weinig kunstenaars zijn in staat om een permanent prikkelend antwoord te geven op een open en onbeveiligde ruimte waarin kunst wordt verondersteld.

Het is om die reden dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie er goed aan deed om de integraties en de daaraan verbonden gemeenschapsgelden inhoudelijk zo goed en efficiënt mogelijk te delegeren aan bijvoorbeeld de Koning Boudewijnstichting. Deze

organisatie weet via de campagne "Hedendaagse kunst op publiek verzoek" de dwang van kunstintegratie om te buigen via een methodiek van externe bemiddelaars die erop toezien dat de relaties tussen ontvanger (opdrachtgever en publiek) en de kunstenaars niet op een wereldvreemde manier worden ingevuld.

De Duitse kunstenaar Isa Genzken beweert dat goede kunst in de openbare ruimte moet voldoen aan het primaire kenmerk een zo ruim mogelijke visuele herkenbaarheid op te roepen. Kunst moet in haar ogen via de herkenning een spel van betekenissen kunnen teweeg brengen zonder dat er sprake is van banalisering of gratuite vormelijke spelereien. Daarnaast kan een goed "publiek" kunstwerk de potentie in zich dragen oneindig veel betekenisvolle gelaagdheden te "openbaren", vergelijkbaar met het ontpellen van de schillen van een ajuin. Kunst is niet eenduidig; kunst mag zich niet zomaar voor een prijsje prijs geven. De receptie en het genieten van kunst weerspiegelen sprongsgewijs de opgedane culturele bagage van de toeschouwer.

Er is dan ook niets mis bij de vaststelling dat tal van mensen de sensibiliteit missen bij de confrontatie van een hedendaags kunstwerk "dat" op dat moment en in "die" ruimte niet strookt met hun verwachtingsvolle (inlevings)wereld. Wel is het van belang rekening te houden met de context waarin het werk zich zal aandienen. Daarom is het zinloos om bijvoorbeeld de vele recent aangelegde rotondes vol te stouwen met abstracte totems van graniet waarlangs al dan niet een watervalletje naar beneden stroomt. Dit soort onnodige kunst "bestaat" niet in de wereld en "zegt" helemaal niets.

Hier komen we terecht op het glibberige terrein van de politieke beslissingen om kunst te droppen in de openbare ruimte zonder voorafgaande visie, research of "nadenkendheid" over de plaats van handeling en plaatsing. Het is juist dankzij de politieke beslissing te kiezen voor het professionaliseren van de begeleiding van keuzes dat de waarborg kan ontkiemen opdat het publieke kunstwerk een blijvend en spiegelend teken zou kunnen worden voor een bredere nieuwsgierigheid. Kunst wordt dan een significante en bescheiden bijdrage in een tendens naar een prikkelend verzet tegen de uniforme, grijze mainstream waarin we met zijn allen worden geleefd.

Juist door het intelligent delegeren van de problematiek van kunst in de openbare ruimte is de Vlaamse Gemeenschapscommissie erin geslaagd om haar prille pasjes op dit domein in het toekomstgerichte perspectief te duwen van het begrip intermedialiteit. Hiermee wordt bedoeld dat de reeds ingebedde kunstinterventies niet alleen het veilige stramien volgen van een traditionele "manifestatie" (evoceren) van een beeld of installatie maar evenzeer een verweving kunnen betekenen in het virtuele web-systeem van bijvoorbeeld een openbare bibliotheek.

Eens te meer wordt hier het begrip "openbare ruimte" opengeboken; onderworpen aan een vernieuwde inhoudelijke herijking en getoetst aan de snel wijzigende (westerse) manier van het consumeren van allerlei en zeer uiteenlopende culturele producten. Hiermee draagt de kunstenaar sterk bij tot het ontregelen en tot een erosie van de "materiële" autonomie van de kunst.

Naast het artistiek ontglippen van de nauwe definiëring van de architectuur als de meest geschikte drager voor kunst en het kunnen en durven kiezen om artistiek te infiltreren in de virtuele ruimte is het nauw samenwerken en nadenken tussen kunstenaar en opdrachtgever (vormgever/architect) stilaan een ingeburgerd recept geworden bij de formule "kunst in opdracht". Kunstenaars dringen door tot diep in de plannen van de architect en voegen niet meteen iets toe maar grijpen radicaal in met een werk dat meteen onroerend-inherent wordt in een gebouw of op een site.

Niet alle kunstenaars zijn bij machte om hun autonome manier van werken te koppelen aan een sterk ruimtelijk en architecturaal meedenken met een architect/ontwerper. Het "upgraden" van een locatie met kunstingrepen heeft als doel en missie het versterken, dwarsbomen of stimuleren van de verbeelding van de passant.

Muurschilderingen of patroonontwerpen met tegels voor de koer van een gemeenschapscentrum zijn in de Brusselse context innoverende uitwegen bij het spenderen van de al bij al toch belangrijke (pro)centen bij de restauratie of aanpassingswerken van openbaar toegankelijke gebouwen en sites.

In de bescheiden reeks van al "opgeleverde" kunstintegraties binnen de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie is het opvallend dat kunstenaars nog voluit durven te kiezen voor traditionele technieken en voor het visualiseren van speelse en volkse iconografie. De hamvraag die zich opdringt bij de prille en officiële "insert" van blijvende kunst in de openbare ruimte is de houdbaarheid van de ingreep. Permanente kunst staat bloot aan vandalisme, klimatologische omstandigheden en "symbolisch" aan de voortvluchtige veranderingen binnen de mentaliteit van de samenleving.

Een kunstenaar reageert vanuit zijn culturele "agglomeratie" en vanuit doorleefde achtergronden op zijn tijd en de maatschappelijke gevoeligheden waarin hij leeft. Het abstraheren en dito in een vorm transponeren van de emotie in een artistieke creatie die geen gratis lucht geeft aan de individuele en strikt tijdsgebonden co-relatie tussen de genese en de "vorm" van het kunstwerk is vandaag niet in het minst de minste opdracht. Kunst maken in een openbare context is en blijft een evenwichtsoefening op de slappe koord tussen tijd en ruimte.

De openbare ruimte - de ruimte tussen de hoofden, zoals de Duitse kunstenaar Thomas Schütte het ooit zo mooi formuleerde, is een latente en boordevolle, vibrerende ruimte van onzichtbare en geheime mentale creativiteit, analoog met het ongrijpbare informatienetwerk.

Bij het ondergaan van visuele of andere artistieke impulsen wordt bij de mens een microproces van "world-making" op gang gebracht. Als de kunstenaar erin slaagt om zijn artistieke creatie op een blijvende manier te doen knagen aan het nooit volledig in te vullen verlangen van de toeschouwer om de wereld van het kunstwerk op een logische manier te begrijpen en te beheersen, dan belandt de artistieke arbeid nooit ofte nooit in een "esthetische luchtbel".

De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft de plicht om Brussel te helpen "opladen" met artistieke tekens die een uitdaging blijven om de nood en de behoefte aan verbeelding en creativiteit in onze samenleving aan te wakkeren. Dat gebeurt via de creatie van doordachte schoonheid...

op het geluk af!

W.B. Yeats: "Wie beelden zaait, oogst verbeelding".

Luk Lambrecht
januari 2004

Virginie Bailly

° 1976, Ukkel (B)

Woont en werkt te Anderlecht (B)

"Laken – 2001" - 2001

De Vlaamse Gemeenschapscommissie wenste in het kader van de renovatie en uitbreidingswerken van het gemeenschapscentrum Nekkersdal een kunstwerk te integreren op de buitenmuur van een halfoverdekte binnenplaats. De Raad van Bestuur van de vzw Nekkersdal installeerde een 'Commissie kunstwerk' en schreef een wedstrijd uit.

De jonge kunstenares Virginie Bailly werd als laureate aangeduid.

Haar opdracht: een fresco (muurschildering) maken op een gecementeerde buitengevel, met een oppervlakte van 120 m².

"De voorontwerpen die ik maakte voor de muurschilderij in de patio van het gemeenschapscentrum Nekkersdal sluiten helemaal aan bij mijn persoonlijk werk.

Toen ik de site voor het eerst zag, wist ik direct dat deze ruimte het onderwerp voor mijn werk zou worden. Gefascineerd door de ruimte en haar indeling, observeerde ik de ingrepen van architect Kris Verelst. De dakstructuur alsook de schuine interacties en verbredingen van de ruimte verbreken de rechthoekige basisvorm en creëren een openheid. De zelfdragende dakstructuur is één grote krachtlijn die de ruimte een nieuwe dimensie, een luchtige en dynamische ruimtelijkheid toeschrijft. Deze indrukwekkende deels glazen, deels ijzeren structuur overdekt de patio gedeeltelijk en verbindt het oude met het nieuwe gebouw. Een interessante interactie, vind ik persoonlijk. De verschillende zichten op de ruimte legde ik vast op foto en in mijn schetsboek. Het fascinerende spel van perspectieven, vlakken en lijnen werd het onderwerp van mijn verdere schetsen. Door in te spelen op de bestaande ruimte en elementen, zoals de richtlijnen van de structuur te hernemen in mijn schilderij, creëer ik een dieptewerking. Die kan enerzijds geïnterpreteerd worden als een verlenging van de bestaande ruimte, anderzijds als een openheid die het statische en begrenzend karakter van de muur doet vergeten." [Virginie Bailly]

∩

'Laken 2001' van Virginie Bailly is een initiatief van de Raad van Bestuur van het gemeenschapscentrum Nekkersdal. De productie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Halfoverdekte binnenkoer van het centrum

OPENINGSUREN Maandag tot donderdag van 9.00 u tot 19.00 u, op vrijdag van 9.00 u tot 17.00 u.

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1A halte Bockstael of Pannenhuis

Tram: lijn 81 en 94 halte Bockstael

Bus: lijn 89 halte Nekkersdal

GC Nekkersdal

Bockstaellaan 107, 1020 Laken

TELEFOON 02/421.80.60 of 02/425.17.74

WEBSITE nekkersdal.vgc.be

Beg – Tsé [pseudoniem van Begga Balis]

° 1964 – Brussel (B)

Woont en werkt te Alsemberg en Brussel (B)

Zonder titel - 1999

Dit werk kwam tot stand door een intense, inhoudelijke samenwerking tussen architect Marcel Rijdams en kunstenaar Beg-Tsé.

Bij de verbouwing van het gemeenschapscentrum De Platoo dacht de architect terug aan de tijd dat die plek nog een 'hooiland' was. Toen de stad Brussel al in volle expansie was graasde hier een kudde schapen. De kunstenaar bekeek het als een rustig landschap waar, als je er op inzoomt, een hele wereld van wezentjes zich wriemelend voortbeweegt. Een bucolisch metafoor voor het Vlaams cultuur leven in Brussel. Een cultuur van wriemelende initiatieven, vol beweging, die op het eerste zicht, quasi ongemerkt, plaats innemen. Eigenlijk gaat dit tework als een virus. In de foyer van het gemeenschapscentrum De Platoo hangen immers 'figuurtjes' rond een driedelige abstracte vorm die ophangt aan de glaskoepel. Ook deze driedelige vorm ontwikkelt zich als een virus langs de structuren van de binnenarchitectuur.

Het licht, het belichten, het 'door-kijken' zijn essentiële elementen in de architectuur van het gemeenschapscentrum en dit kunstwerk. Dit werk vraagt dan ook niet om "bezapt" te worden maar om meerdere malen in te zoemen en op "kijk-ontdekking" te gaan.

└

De kunstintegratie van Beg-Tsé (Begga Balis) werd opgenomen in het verbouwingsdossier van de foyer. De productie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

De koepel van de foyer en in het gebouw

OPENINGSUREN Elke werkdag open van 9.00 u tot 17.00 u, op donderdag tot 19.00 u

BEREIKBAARHEID Metro lijn 1A – lijn 2 halte Simonis

Tram 19 halte Besme

Bus 13, 14, 20, 87 halte Simonis

Bus 49 halte Besme

GC De Platoo

Pantheonlaan 14, 1081 Koekelberg

TELEFOON 02/ 412 00 50

WEBSITE deplatoo.vgc.be

Casablanca
Michael Curtiz

Oorlog en vrede
L. Tolstoj

Solaris
Andrei Tarkovski

Les enfants terribles
Jean-Pierre Melville

Music for a while
Henry Purcell
If music be food for love

Middle of the moment
Fred Frith

Solaris
Stanislav Lem

De man die op de aarde viel
Walter Tevis

Enter the WU-Tang
(36 chambres)
Wu-Tang Clan

Dagboeken (2)
Franz Kafka

Der Siebente Kontinent
Michael Haneke

Fassbinder / muziek
Peer Raben

hoofd
menu

PORTRET VAN EEN MAN DIE OP DE AARDE IS GEVALLEN

Manon de Boer

° 1966 Kodaicanal (India)

Woont en werkt te Brussel (B)

Mind Mapping - 2001 [Een cd-romproject]

Centraal in het artistieke werk van Manon de Boer staat de herinnering, hoe mensen feiten registreren en ze later herbeleven. De Boer ziet de gesproken taal als een van de belangrijkste middelen om de herinnering vorm te geven. En het is die taal die ze in al haar facetten ontrafelt, zowel auditief als visueel. Hoe ontstaan zinnen? Hoe spreek je ze uit? Hoe hoor je ze en wat neemt het geheugen ervan op?

Dit denkproces ligt ook aan de basis van Mind Mapping, het project dat de Boer bedacht voor de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek in Brussel. Manon de Boer legde contact met enkele personeelsleden en toevallige bezoekers die ze op een of andere manier boeiend vond. Manon de Boer ging na welke boeken ze in de bibliotheek hadden ontleend, vroeg naar hun favoriete cd's en de video's die ze mee naar huis hadden genomen en ook om een beschrijving van zichzelf te geven. Op basis van deze informatie ontstond een portret dat ze ophing aan de kapstok van enkele titels van romans of een geliefde componist. Zo krijg je een portret van onder andere een 'bibliotheekcasanova', een 'bejaarde antropoloog', een 'transparante vrouw', ...

Wie de bibliotheek bezoekt, kan aan de hand van een cd-rom, toegankelijk via elke computer in de bibliotheek, stuiten op een portret van zulk een personage. Zo stel je, zoekend naar de juiste referentie van een boek, vast dat het boek in kwestie ook gelezen is door persoon X. Vervolgens kun je nagaan welke andere spullen de man of vrouw nog ontleende. Al speurend krijg je een beeld van die personages en laat je ze, als in een roman, een leven leiden.

Mind Mapping biedt als permanente installatie een verfrissend alternatief op de vaak erg traditionele integratieprojecten in openbare gebouwen. [Kurt Van Belleghem]

↵

'Mind Mapping' van Manon de Boer voor de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek werd mogelijk gemaakt door de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' – Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting. De productie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met de steun van de vzw HOB.

Plaats van het kunstwerk

Geïntegreerd in de computers van de bibliotheek

OPENINGSUREN Maandag en zaterdag van 12.00 u tot 17.00 u

Dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag van 10.00 u tot 20.00 u

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1 halte De Brouckère

Bus 29, 47, 60, 65, 66, 71 halte Brouckère

Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek

Muntplein 6, 1000 Brussel

TELEFOON 02/229 18 40

WEBSITE www.digitaalbrussel.be of www.vgc.be

Anne Decock

° 1961, Brugge (B)

Woont en werkt te Antwerpen (B)

de denkgedraging 'Draaimolen' - 2000

Als artistieke bijdrage voor de tentoonstelling 'Beeld in Park' - 2000 zette Anne Decock onder andere een echt draaimolentje voor kinderen in het park. Gedurende de expositieperiode was het één van de elementen die haar kunstproject vormden.

"De manier waarop een kunstwerk in de openbare ruimte op ons inwerkt, heeft te maken met het doorbreken van ons verwachtingspatroon... Elke inbreuk op ons verwachtingspatroon, schudt ons wakker uit onze dagelijkse routine en dito denkbeelden en zet ons aan een respons te geven.... Als je door een park loopt waar ieder grassprietje en elk blaadje zijn vaste, voorspelbare plaats heeft, zoals in het mooie Felix Happark, dan krijg je het, ondanks de frisse lucht en de aangename zon, toch wat benauwd... Je krijgt een onbestemd en benauwd gevoel van de voorspelbaarheid die overal te zien is. In zo'n geval wordt de routine en repetitiviteit reeds doorbroken door louter aanwezigheid van, bijvoorbeeld, een onverwacht draaimolentje. Het bezorgt de hersenen als het ware wat frisse lucht."

[citaat uit een brief gericht aan de schepen van Openbare Werken van Etterbeek, verschenen in het maandblad "de Maalbeek" maart 2001, Anne Decock]

↵

De triënnale expositie 'Beeld in Park' in het Felix Happark van de gemeente Etterbeek is een initiatief van het gemeenschapscentrum de Maalbeek.

De kunstproducties gebeuren in opdracht van het gemeenschapscentrum, met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Felix Happark, Waverseseesteenweg 510 - 514, 1040 Etterbeek

OPENINGSUREN Dagelijks van 9.00 u tot 17.00 u

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1A en 1B halte Schuman

Bus: lijn 34 – halte De Theux, Felix Happark, Waverseseesteenweg

GC de Maalbeek

Oudergemselaan 90, 1040 Etterbeek

TELEFOON 02/733 07 04 of 02/733 84 43

WEBSITE demaalbeek.vgc.be

Peter de Graaff

° 1961, Utrecht (NL)

Woont en werkt te Amsterdam (NL)

'Het Kaartspel' – 2000

'De Kaai' vzw is een dienstencentrum voor senioren in Anderlecht. De campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' - Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting was het ideale moment om een procedure voor een kunstopdracht op te starten.

Bij de gebruikers van het centrum groeide al snel de behoefte aan reflectie over de zin en de identiteit van de instelling en kunst werd de aanleiding van de noodzaak om zich met het huis te identificeren. Uit verschillende gesprekken met de gebruikers, de directie en de campagnebemiddelaars bleek duidelijk de behoefte aan een 'herkenbaar' kunstwerk. Concreet betekende dit een kunstwerk met referenties, zowel naar inhoud als naar vorm, aan de eigen leefomgeving, de stad, de centrumactiviteiten en de geschiedenis van de mensen. Hierbij speelde ook de keuze van kleur en materie een belangrijke rol. Door de bemiddeling van de campagne van de Koning Boudewijnstichting, werd beeldend kunstenaar Peter de Graaff gevraagd om een voorstel te formuleren.

De klassieke kunststijl en de ervaring in het werken met meerdere betekenissen en inhouden van beelden in één krachtig beeld waren bepalend bij de keuze van de kunstenaar. Als artistiek antwoord creëerde Peter de Graaff een kunstwerk, bestemd voor de blinde muur van de binnenkoer (het terras) van het centrum. Het werk bestaat uit vier grote geglazuurde keramische schilderijen elk 180 bij 150 cm groot. De werken verbeelden gebouwen, interieurs, beroepen, activiteiten ... Het zijn complexe tekeningen die werden aangevuld met indrukken van de kunstenaar zelf over Anderlecht en Brussel en de werking van het centrum 'De Kaai' en zijn gebruikers.

↵

'Het Kaartspel' van Peter de Graaff werd mogelijk gemaakt door de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' – Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting, de bemiddeling van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het VIPA-fonds van de Vlaamse Gemeenschap.

De kunstproductie gebeurde in opdracht van De Kaai vzw.

Plaats van het kunstwerk

De blinde muur van het terras van het dienstencentrum, op de eerste verdieping van het gebouw

OPENINGSUREN Maandag tot vrijdag van 8.00 u tot 17.00 u

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1B halte Sint-Guido of Aumale

Tram: lijn 56 halte Wayer

Bus: lijn 46,49 halte Sint-Guido

De Kaai vzw

Dienstencentrum voor senioren

Bergensesteenweg 436, 1070 Anderlecht

TELEFOON 02/555 08 40

Wim Delvoye

° 1965 Wervik (B)

Woont en werkt te Gentbrugge (B) en New York (V.S.)

'Eendje voor onderweg - Gare ô Canard' - 2002

Naar aanleiding van Brussel 2000 startte het gemeenschapscentrum De Rinck een project rond kunst in de openbare ruimte. De Rinck opteerde voor een functioneel kunstwerk in de openbare ruimte rond het thema mobiliteit. Hedendaagse en functionele vormgeving in een stedelijk milieu kan probleemloos samengaan met een nieuwe visie op mobiliteit in de stad. Het project zou een artistieke fietsstalling worden op een symbolische plaats: het Dapperheidsplein. Maar daarmee begint het moeilijke werk; op zoek gaan naar een kunstenaar. De kunstenaar moest in staat zijn om te werken in een stedelijke context. Het moest een investering worden op lange termijn, die aantrekkelijk zou zijn voor toeristen, gemakkelijk en functioneel voor bewoners en een meerwaarde zou geven aan de omgeving. De keuze viel op Wim Delvoye, een vaste waarde in de internationale kunstwereld en ook bekend van zijn gecontesteerde 'Love Letters' – een 'Brief van Mohamed voor Carolien' in Arabisch schrift, gemaakt van aardappelschillen. In plaats van te kiezen voor een designrek, heeft Wim Delvoye de fietsstalling losgekoppeld van het inhoudelijke luik en eerst een kunstwerk bedacht op grond van de plaats, de mobiliteitsproblematiek en van het eigen werk. Het kunstwerk vertrekt van de tegenstelling mobiliteit/niet-mobiliteit. Het is een uitnodiging voor de fietser om op een originele manier de fiets te stallen. Het herinnert aan boodschappenwagentjes, het verwijst naar een rij of ook naar files. Maar vooral doen de kleine bronzen eendjes in deze context van mobiliteit denken aan de allerzwakste weggebruiker die denkbaar is: het gevogelte dat ooit vrijelijk rondliep op straat, maar in deze maatschappij geen plaats meer heeft in de openbare ruimte.

[Isabelle De Meyere]

↴

Het kunstwerk 'Eendje voor onderweg – Gare ô canard' van Wim Delvoye is een realisatie van het gemeenschapscentrum De Rinck in samenwerking met het Fietsatelier Cyclo en werd mogelijk gemaakt door de culturele bemiddeling van de Koning Boudewijnstichting, de financiële steun van Brussel 2000, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – dienst Mobiliteit, de Gemeente Anderlecht, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Vlaamse Gemeenschap.

De kunstproductie gebeurde in opdracht van het gemeenschapscentrum De Rinck. Het kunstwerk is eigendom van de Gemeente Anderlecht.

Plaats van het kunstwerk

Dapperheidsplein, Anderlecht

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1B halte Sint-Guido

Tram: lijn 56 halte Sint-Guido

Bus: lijn 47, 49 halte Sint-Guido

GC De Rinck

Dapperheidsplein 7, 1070 Anderlecht

TELEFOON 02/524 32 35

WEBSITE derinck.vgc.be

Patrick De Spiegelaere

° 1961, Gent (B)

Woont en werkt te Gent (B)

'Jeugd en Stad' – 1996

Op 25 oktober 1996 opende de jeugd- en sportdienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie officieel de deuren van haar nieuwe stek in de Leopold II-laan te Sint-Jans-Molenbeek. Een oude flessenfabriek werd vrijetijdsfabriek. De jeugddienst kreeg meteen ook een nieuwe naam: het verTOOG, verwijzend naar het gebouw (den toog) en naar nieuwe vormen van inspraak (vertooggemeenschappen) van kinderen en jongeren. Voor de verbouwing van het pand werd beroep gedaan op het architectenbureau BOA uit Brussel.

Voor de gelegenheid werd fotograaf Patrick De Spiegelaere bereid gevonden om een fotoreportage te maken over jeugd in de stad. Zijn foto's verbeelden het engagement en de onbevangenheid die de jeugddienst voor ogen had: een jeugdbeleid gevoed door de blik van kinderen en jongeren zelf. De Spiegelaere slaagt erin beweging te brengen in stilstaande beelden, en te kijken zonder het gevoel te geven bekeken te worden... De zwartwitfoto's sierden de eerste vier edities van de jeugdgidis en werden als postkaart in een voorstellingsmapje gebruikt. Een achttal foto's werden op groot formaat barriëtpapier afgedrukt en sieren in prachtige aluminium kaders de muren van het industriële pand van de dienst Jeugd en Sport. [Dirk Moors]

↴

De productie van de kunstfoto's 'Jeugd en Stad' van Patrick De Spiegelaere gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Het verTOOG – de foyerruimte

OPENINGSUREN Maandag tot donderdag van 9.00 u tot 17.00u,
vrijdag van 9.00 u tot 16.00u.

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 2 halte Ribaucourt
Tram: lijn 18 halte Ribaucourt

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

Dienst Jeugd en Sport, Leopold II-laan 178, 1080 Brussel

TELEFOON 02/413 04 31

WEBSITE www.digitaalbrussel.be/jeugd en www.digitaalbrussel.be/sport

Griet Dobbels

° 1964, Roeselare (B)

Woont en werkt te Oud-Heverlee (B)

Zonder titel – 2002

De vroegere portierswoning op de plaats van de voormalige tuinbouwschool te Anderlecht werd verbouwd en heringericht als 'huis' voor onderwijs en vorming aan leerlingen van Kasterlinden. Kasterlinden is een basisschool, opleidingsvorm 2, voor kinderen met gehoor- of gezichtsproblemen, die daarnaast ook nog bijkomende problemen hebben. Gezien de doelgroep stelden zich dwingende technische eisen. Niet alleen bouwkundig maar ook op het vlak van kleur, licht en materiaalt texturen. Visuele en tactiele ervaringen zijn belangrijke bouwstenen in het vormingsproces van deze leerlingen. De directie van de school deed beroep op de culturele bemiddeling van de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' – Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting. In overleg met Walter Salender, architect van de directie Gebouwen en Logistiek, werd gekozen voor een artistieke interventie van Griet Dobbels.

Griet Dobbels behoort tot een jongere generatie kunstenaars die zich in hun werk concentreren op de betekenis en de invloed van de fysieke en psychische ervaringen van kunst.

"Vanaf de ingangspoort loopt een spectaculaire handgreep of leuning als een rode draad, een manier om zich beter te kunnen identificeren, oriënteren, door het hele huis. Een houvast voor de bewoner. Al naargelang van de functie van de ruimte wordt de leuning uitgewerkt met kleurrijke en tactiele attributen. (De basismaterialen zijn inox en hout). In de badkamer bijvoorbeeld is de leuning inox, met zeppen en sponsen in originele kleuren en vormen. In de relaxruimte zijn er kussens en opblaasbare vormen aan vastgemaakt. In het leslokaal worden eerder didactische attributen gebruikt. Zo definieert de leuning elke ruimte van het huis en speelt de handgreep in op de individuele zintuiglijke vermogens en identiteiten van de bewoners."

[Griet Dobbels]

▮

De kunstwerkintegratie van Griet Dobbels voor het 'OV2-HUIS' van de basisschool Kasterlinden werd bemiddeld door de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' – Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting.

De kunstproductie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Alle leefruimten van het huis

OPENINGSUREN Op afspraak

BEREIKBAARHEID Tram: lijn 56 halte Debussy

Bus: lijn 46 halte Neerpede

Kasterlinden - O.V.2-HUIS

Neerpedestraat 23 B, 1070 Anderlecht

TELEFOON school secr.: 02/465 58 96 of OV2 – Huis: 02/525 00 10

WEBSITE www.digitaalbrussel.be

GAL [pseudoniem voor Gerard Alsteens]

° 1940, Oudergem (B)

Woont en werkt te Schaarbeek (B)

'De Veer' - 1998

Het gemeenschapscentrum Everna ligt ingebed in een oude wijk van Evere.

Ter gelegenheid van de nieuwbouw van het pand in 1997 naar ontwerp van architect Marc Vanthournout, werd aan politiek tekenaar-graficus Gal gevraagd een bijpassend kunstwerk te maken. Gal ontwierp een speels en eenvoudig driedimensionaal teken dat uit de gevelmuur springt als een veer. Op die manier wil hij de dynamiek symboliseren. De vorm heeft meerdere inspiratiebronnen en verwijst ook naar de klankuitspraak van de naam van de gemeente.

In de wijk wonen veel Franstaligen die Evere uitspreken als E-vèr. En in het centrum worden onder meer taallessen gegeven aan allochtonen. E-vèr werd een veer met een symbolisch figuurtje aan de top van de veer-spiraal. 'De Veer' verwijst ook naar veerkracht en naar veerman (overzetten), bruggen slaan tussen mensen.

▮

De productie van het kunstwerk 'De Veer' van GAL (Gerard Alsteens) gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Op de gevel van het gemeenschapscentrum.

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Tram: lijn 55 halte Fonson

Bus: lijn 54, 59 halte Sint-Vincentius

GC Everna

Sint-Vincentiusstraat 30, 1140 Evere

TELEFOON 02/242 99 67

WEBSITE everna.vgc.be

Jan Kempenaers

° 1968, Heist-op-den-Berg (B)
Woont en werkt te Antwerpen (B)

Randstad Living - 1997

Ganshoren is een typische randstadgemeente met torenhoge appartementsgebouwen aan de noordoostkant van Brussel. Vanuit de woonkamers kijk je 'panoramisch' uit op het pajottenland en de stad. Voor de viering van zijn 10-jarig bestaan koos het gemeenschapscentrum De Zeyp de toepasselijke titel 'Randstad Living'.

Aan kunstenaar Jan Kempenaers werd gevraagd om, uitgaande van het onderwerp, in de omgeving vijf fotobeelden te maken (formaat h. 110 x b 140 cm) voor de infrastructuur van het centrum.

De opnamen werden gemaakt van op de daken van de woontorens van Ganshoren. Met een bijzonder camerastandpunt (zonder perspectiefverbuiging) neemt de kunstenaar-fotograaf de toeschouwer mee in een duizelende duikvlucht over het cultuurlandschap van de omgeving. Door zijn foto's heen zie je breuklijnen lopen, scherpe afbakingen van grensgebieden tussen dorp – randstad – grootstad. 'Cultuurzones' waar je de 'overgang' fysiek voelt bij het binnengaan in het landschapsdecor met voorgrond (dorp) en achtergrond (stad).

Zijn panoramische afbeeldingen van urbane landschappen zijn zeer herkenbaar en universeel als een spiegel van de dagelijkse werkelijkheid.

▾

De productie van de fotoreeks 'Randstad Living' (genummerd van 1/5 tot 5/5) van Jan Kempenaers gebeurde in opdracht van en werd aangekocht door de vzw Gemeenschapscentrum De Zeyp met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Schemerzaal De Zeyp

OPENINGSUREN Maandag tot donderdag van 9.00 u tot 18.00 u,
vrijdag van 9.00 u tot 17.00 u.

BEREIKBAARHEID Bus: lijn 84, 87 halte Nereus

GC De Zeyp

Van Overbekelaan 164, 1083 Ganshoren

TELEFOON 02/422 00 11

WEBSITE www.dezeyp.be

Narcisse Tordoir

° 1954, Mechelen (B)

Woont en werkt te Antwerpen (B)

Zonder titel - 1991

Gemeenschapscentrum De Linde, zo genoemd naar een oude lindeboom die vroeger het dorpsplein van Haren (gemeente Brussel) sierde, werd gebouwd naar de plannen van architect Geert Moors op gronden van een oude schoenenwinkel en enkele garages. Aan beeldend kunstenaar Narcisse Tordoir werd gevraagd een sculptuur te maken voor het centrum.

"De transparante beeldsculptuur die op de zijgevel van het gemeenschapscentrum is geplaatst, verloopt in het verlengde van de smalle raampartijen en neemt de vorm aan van vensterluiken. Binnen deze basisconstructie vertoont zich een samenvoeging van meerdere eenvoudige tekens, pictogrammen. Deze figuratie laat alle ruimte aan de verbeelding en betekenisgeving van de toeschouwer. Het is een open structuur voor meerdere lezingen en associaties."

[Narcisse Tordoir]

↴

De productie van de sculptuur van Narcisse Tordoir gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap.

Plaats van het kunstwerk

Aan de zijgevel van het centrum

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Bus: Lijn 54 halte Cortenbach

GC De Linde

Cortenbachstraat 7, 1130 Haren

TELEFOON 02/242 31 47

WEBSITE delinde.vgc.be

Niele Toroni

° 1937, Muralto (CH)

Woont en werkt te Parijs (F)

'Enpreintes de pinceau n°50 à l'intervalles de 30 cm' – 2003
les bleus du ciel au dessus de la cour en hommage au quinconce

Zonder titel - 2003 [patroon granietvloer binnenkoer]

In de fasering van de verbouwingswerken van het gemeenschapscentrum De Markten stelde zich het probleem van de heraanleg van de binnenkoer. Architect Jef Vanuyltsel opteerde in overleg met de directie Gebouwen en Logistiek en de Raad van Bestuur voor een artistieke meerwaarde van de binnenkoer. Een samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Koning Boudewijnstichting via culturele bemiddeling van de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' bood een oplossing. Het kunstwerk moest meervoudig interpreteerbaar zijn. Niele Toroni, een pionier uit de minimalistische en conceptuele traditie, lag bij de keuze van de kunstenaar dan ook voor de hand. Via een vaste methode peilt hij naar de essentie van de schilderkunst. Zijn schilder-kunstige interventie op vijf plexiglaspanelen bevestigd aan de wanden van de portiek-doorgang verwijst dan ook naar de essentie van de activiteit van Toroni als kunstenaar en naar het ontwerp patroon van de binnenkoer. Het was uiterst boeiend om te zien hoe hij een schilderkundig niet oplosbaar probleem, zoals een publieke vloer, zou aanpakken. Het resultaat is discreet, de klemtoon ligt door de kleuren en het materiaal op een sfeer van waardigheid, generositeit, warmte en speelsheid. De binnenkoer is nu een pleisterplek voor dromen en fantasieën, reflecties en animaties. Een uitvalsbasis om Brussel te herontdekken. [Joost Declercq]

De kunstintegraties van Niele Toroni werden mogelijk gemaakt door de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' - Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting.
De productie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Portiek doorgang: schilderijen op plexiglaspanelen met plat penseel n° 50 van 50 mm breed afgedrukt op regelmatige afstanden van 30 cm.

Binnenkoer een bevoering met graniettegels van 50 x 50 cm, gelegd volgens een geometrisch patroon. De basiskleur is 'Jaune de Chine'. Het patroon vertrekt vanuit een centrale as in zwarte graniettegels. Op bepaalde plaatsen wordt het zwarte patroon vervangen door groen of rood.

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1A en 1B halte Sint-Katelijne

Tram: lijn 18 halte Vlaamse Poort

Bus: lijn 34, 48, 95, 96 halte Beurs

GC De Markten

Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel

TELEFOON 02/512 34 25

WEBSITE www.demarkten.be

Dimitri Van Grunderbeek

° 1964 Brussel (B)

Woont en werkt te Brussel (B)

Plaats(en) in het park -1994

De eerste editie van het tentoonstellingsproject 'Beeld in Park' had plaats in 1990 en werd georganiseerd ter gelegenheid van de jubileumviering van het 30-jarig bestaan van de Sociaal Culturele Raad van Etterbeek. Het Felix Happark, een 19de-eeuwse familietuin in de Waverse Steenweg werd de vaste stek voor de triënnale 'Beeld in Park'.

"Op het moment van 'Beeld in Park'-1994 stonden er een twintigtal identieke tuinstoelen ter beschikking van de parkbezoekers, die zij naar gelieven konden verplaatsen. Voor het project 'Plaats(en) in het park' werden een zestal van deze stoelen afzonderlijk ingesloten door een houten structuur of box (vervaardigd uit betonplex) waardoor de stoelen hun functionaliteit en mobiliteit verloren. Alleen de rugleuning die door een op maat gemaakte opening stak, bood nog enige herkenbaarheid. Wanneer de stoel op deze manier werd ingesloten, gaf hij de indruk verankerd te zijn in zijn staanplaats. Vervolgens werden de stoelen op een vaste plaats gezet in het park. Het zijn plaatsen die een of meerdere eigenschappen van het park duiden. Deze staanplaatsen boden aan de wandelaars in het park aanduidingpunten waarmee zij vanuit een nieuw oogpunt konden waarnemen."

[Dimitri Vangrunderbeek]

Van de zes ingeboxte stoelen uit het werk 'Plaats(en) in het park' van Dimitri Van Grunderbeek voor de expositie 'Beeld in Park'-1994 zijn er twee bewaard gebleven. Eén daarvan werd door de kunstenaar geschonken aan het gemeenschapscentrum de Maalbeek.

↴

De triënnale expositie 'Beeld in Park' is een initiatief van het gemeenschapscentrum de Maalbeek. De productie van de kunstwerken gebeurt in opdracht van het gemeenschapscentrum en met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Inkomhal van het gemeenschapscentrum de Maalbeek

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 1A en 1B halte Schuman

GC de Maalbeek

Oudergemselaan 90, 1040 Etterbeek

TELEFOON 02/733 07 04 of 02/733 84 43

WEBSITE www.demaalbeek.vgc.be

Joep Van Lieshout

° 1963, Ravenstein (NL)

Woont en werkt te Rotterdam (NL)

Zonder titel - 2003

Het gebouw van het gemeenschapscentrum De Kriekelaar te Schaarbeek is in een stapsgewijs verbouwingsprogramma opgenomen. Dit transformatieprogramma beoogt meer helderheid en doorzichtigheid te brengen in het complex.

Uit talrijke gesprekken met de commissieleden voor Programmatie, Vorming en Cultuur van het centrum bleek bovenal een gebrek aan markante identiteit van De Kriekelaar in het straatbeeld en een gemis aan architecturale kwaliteit in de doorgang tussen voor- en achtergebouwen. De Commissie opteerde voor een kunstwerk dat De Kriekelaar een nieuw uitzicht zou geven. Een kunstwerk dat de functionaliteit van de toegang zou benadrukken, en een artistieke meerwaarde zou geven aan de maatschappelijke identiteit van het centrum.

Via de culturele bemiddeling van de campagne "Hedendaagse kunst op publiek verzoek" - Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting viel de keuze op Joep Van Lieshout (Atelier Joep Van Lieshout sinds 1995) uit Rotterdam. De kunstenaar stelde voor om ramen en deuren aan de straatkant en de glazen binnendeur te vervangen door deuren en ramen van in metaal gevatte motieven, vervaardigd uit polyester, die er uitzien als glasramen.

De transparantie van het materiaal en de kleur creëert een diffuse mengeling van licht in de gang. Ook inhoudelijk is het werk interessant. De voorstellingen met een glasraam-effect verwijzen op een poëtische, speelse en symbolische manier naar de activiteiten in het centrum. Anderzijds blijft het werk voldoende abstract, zodat het zijn tijdloos karakter kan behouden.

[Joost Declercq]

↴

Het kunstwerk van Joep Van Lieshout (Atelier Van Lieshout) werd bemiddeld door de campagne 'Hedendaagse kunst op publiek verzoek' - Brussel 2000 van de Koning Boudewijnstichting.

De productie gebeurde in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Voordeur en raam van de straatgevel van het centrum en binnendeur op het einde van de gang.

OPENINGSUREN Dagelijks van 9.00 u tot 17.00 u (doorlopend zichtbaar)

BEREIKBAARHEID Tram: lijn 52, 55, 56 halte Rubens

Tram: lijn 90, 94 halte Liedtsplein

GC De Kriekelaar

Gallaitstraat 86, 1030 Schaarbeek

TELEFOON 02/245 75 22

WEBSITE dekriekelaar.vgc.be

Hans Verhaegen

° 1966, Gent (B)

Woont en werkt te Brussel (B)

'De Zeyp' – 1997

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het gemeenschapscentrum De Zeyp in 1997 werd aan beeldend kunstenaar Hans Verhaegen gevraagd een kunstwerkintegratie te realiseren in het gebouw. Het stond de kunstenaar vrij zich hierbij te laten inspireren door de specificiteit van de ruimte en de culturele en sociale doelstellingen van het gemeenschapscentrum. Men moest rekening houden met het feit dat de centrumbezoekers het publiek vormen voor het kunstwerk.

"Ik heb gekozen voor een lange, blinde muur ergens halverwege in het gebouw van de Zeyp. De muur staat buiten, maar eigenlijk ook wat binnen. Want een passagegang in glas loopt bijna rakelings langs de muur. Door de ondiepe tussenruimte ontstaat, vanuit de gang gezien, een soort lange kijkkast die als het ware in zestien delen wordt versneden door de raamprofielen van de glaswand. Op de buitenmuur staat in grote, stevige letters het woord 'zeyp', geschilderd met forse schaduwen, zoals bij een grote muurpubliciteit. Daardoorheen is een ruimtelijke omgeving gesuggereerd, samen met een hele reeks figuren. Een doorlopende tekening over de zestien raamdelen vult het tafereel verder aan. Bij de minste beweging van de toeschouwer lijkt de raamtekening te schuiven ten opzichte van de muurschildering. Alle figuren en situaties zijn klaar en duidelijk getekend en dus voor iedereen goed leesbaar. Zo kan naar believen een verhaal worden verzonnen, of misschien juist liever niet. Over openbare en privé-ruimtes, verleiding en nieuwsgierigheid, toeval en bedachtzaamheid, leesbaarheid en onduidelijkheid, doorzicht en duizeling. En natuurlijk niet te vergeten lijnen, kleuren, vlakken, lichtinval en atmosfeer."

[Hans Verhaegen]

~

Het kunstwerk 'De Zeyp' van Hans Verhaegen werd gemaakt in opdracht van de vzw Gemeenschapscentrum De Zeyp en met de steun van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Plaats van het kunstwerk

Verbinding tussen hoofdgebouw en onthaalgebouw

OPENINGSUREN Dagelijks van 9.00 u tot 18.00 u

BEREIKBAARHEID Bus: lijn 84, 87 halte Nereus

GC De Zeyp

Van Overbekelaan 164, 1083 Ganshoren

TELEFOON 02/422 00 11

WEBSITE www.dezeyp.be

Angel Vergara

° 1958, Mieres (E)

Woont en werkt te Brussel (B) en overal

"De Partituur" - 2004

[een nieuwe façade voor het gemeenschapscentrum De Pianofabriek – in voorontwerp]

Een doorlichtingverslag van het centrum uit 2001 vermeldt: "In de diepte van het straatperspectief is De Pianofabriek nauwelijks afleesbaar. Door zijn vlakke geveluitlijning is er geen enkel uitgesproken affirmatiepunt voor de 'rondwandelende' straatgebruiker."

Toen de Vlaamse Gemeenschapscommissie het startsein gaf voor de verbouwing van het gemeenschapscentrum De Pianofabriek te Sint-Gillis, ontstond bij de directie en de architect Bart De Schouwer de wens om een beeldend kunstenaar te betrekken bij het project.

Op initiatief van De Pianofabriek werd een 'Kunstwerkgroep' opgericht. De vzw De Nieuwe Opdrachtgevers kreeg de opdracht om te bemiddelen bij de keuze van de kunstenaar.

Na atelierbezoek bij verschillende kunstenaars werd gekozen voor Angel Vergara. De complexiteit in het werk van Vergara sluit goed aan bij de diversiteit en gelaagdheid van de centrumactiviteiten en de culturele mix van de gebruikers van het gebouw. Sociaal engagement en ruimte hebben steeds intrinsiek deel uitgemaakt van zijn kunst.

Vergara beschrijft zijn ontwerp tot kunstintegratie als volgt:

"De façade wordt volledig met keramische tegels bezet. Dit materiaal biedt de beste kwaliteit, zowel volgens technische vereisten als vanuit plastisch oogpunt. Keramiek biedt de mogelijkheid om in het glazuur van het materiaal te werken met kleuren en tekeningen en door middel van reproductieprocedures met zeefdruk en fotografie. Er worden drie basiselementen gebruikt, bouw multiples waarmee de volledige oppervlakte van de gevel wordt bekleed. Het geheel wordt plastisch geritmeerd door het aanbrengen van unieke bas-reliëfs. Al die componenten samen zullen het beeld vormen van een hybride partituur."

[Angel Vergara]

↵

Het voorontwerp van 'De Partituur' van Angel Vergara is een voorstel voor de renovatie van de façade van het gemeenschapscentrum De Pianofabriek.

Plaats van het kunstwerk

De voorgevel van De Pianofabriek

OPENINGSUREN Doorlopend

BEREIKBAARHEID Metro: lijn 2 halte Hallepoort

Tram: lijn 3, 90 halte Sint-Gillis Voorplein, lijn 81 halte Willem Tell

GC De Pianofabriek

Fortstraat 35a, 1060 Sint-Gillis

TELEFOON 02/541.01.70

WEBSITE <http://depianofabriek.vgc.be>

Bibliografie

'Skulptur Projekte Münster 1997' – cat.

Uitgeverij: Verlag Gert Hatje

ISBN 3-7757-0669-6

'Kunst in Opdracht' – cat.

Uitgave: Vlaams Bouwmeester – Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – Brussel 2000

ISBN 90-403-0124-7

'Over the Edges' – cat.

Uitgave: SMAK – Gent – 2000

ISBN 90-805595-1-2

'Kunst in de metro' – Brussel – cat.

Uitgave: Gemeentekrediet – 1993

ISBN 90-5066-098-3

'Kunst in de metro' + 'Addendum'

Uitgave: Ministerie van Verkeerswezen en MIVB – 1982/1987

'Publieke kunst' – Nieuwe dimensies in ruimte en tijd voor kunstenaar en publiek

Uitgave: SKOR en NAI, Rotterdam 2001

'Moderne Leegte' – Kunst en openbaarheid

Auteur: Camiel van Winkel – Nijmegen 1999

'L'Art Urbain dans l'Europe des douze'

Uitgave: ISELP – Institut Supérieur pour l'Etude du Langage Plastique – Brussel

'Le Répertoire Illustré de l'Art Environnemental'

Uitgave: ISELP – Institut Supérieur pour l'Etude du Langage Plastique – Brussel

ISBN 0777-172x

'Guide de l'art public'

Auteur: Alain de Wasseige

Uitgave: Koning Boudewijnstichting - Fondation Roi Boudouin

Adressenrepertorium

organisatievormen, producties en deskundigen
voor kunst in de openbare ruimte - Brussel

Koning Boudewijnstichting

Marie-Laure Roggemans
Brederodestraat 21, 1000 Brussel

TEL. 02/511 18 40

E-MAIL info@kbs-frb.be

A.C.V.I./ C.A.I.D

Artistieke commissie van de Vervoerinfrastructuren /
Commission Artistique des Infrastructures de déplacement
Michèle Conter
Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
P/a BUUV/Directie Infrastructuur van het Openbaar Vervoer (DIOV) – CCN
Vooruitgangsstraat 80 bus 1, 1030 BRUSSEL

TEL. 02/204 29 35

E-MAIL caid@art-public.com

Etablissement d'en face projects vzw

Etienne Wijnants
A.Dansaertstraat 161, 1000 Brussel

TEL. 02/219 44 51

E-MAIL ets_den_face@skynet.be

Foam vzw

Maja Kuzmanovic
Koopliedenstraat 62, 1000 BRUSSEL

TEL. 0479/99 65 45

E-MAIL MAJA@FO.AM

Focus on Brussels vzw

Bert De Keyser
Louisalaan 148 bus 2, 1050 BRUSSEL

TEL. 02/453 95 78

E-MAIL bert.dekeyser@skynet.be

Paleis voor Schone Kunsten NV

Departement Tentoonstellingen
Anne Mommens
Ravensteinstraat 23, 1000 BRUSSEL

TEL. 02/507 84 31

E-MAIL www.bozar.be

OKNO vzw

Annemie Maes
Koolmijnkaai 30/40, 1080 BRUSSEL
TEL. 02/410 99 40
E-MAIL www.okno.be

C.I.V.A

Le Centre International pour la Ville, l'Architecture et le Paysage
Christophe Pourtois
Kluisstraat 55, 1000 BRUSSEL
TEL. 02/642 24 50
E-MAIL christophe.pourtois@civa.be

NICC-Bruzel VZW

Dimitri Vangrunderbeek
Anspachlaan 56, 1000 BRUSSEL
TEL. 02/376 24 54
E-MAIL bea13a@hotmail.com

Roomade vzw

Barbara Vanderlinden
Koopliedenstraat 60-62, 1000 BRUSSEL
TEL. 02/223 26 73
E-MAIL roomade@office.org

Wiel's

Centrum voor Hedendaagse Kunst vzw
Dirk Snauwaert
Van Volxemlaan 354
TEL. 02/347 30 33
E-MAIL wiels@wielemans-ceuppens.be

Programme in European Urban Cultures (POLIS)

Centre for Urban Research COSMOPOLIS - City, Culture & Society
Eric Corijn
VUB-room 6F332, Pleinlaan 2, 1050 BRUSSEL
TEL. 02/629 33 79
E-MAIL eacorijn@vub.ac.be

Sint-Lukasarchief

Jos Vandenbreenen
Paleizenstraat 181-183
1030 BRUSSEL
TEL. 02/217 65 99
E-MAIL sla@sint-lukasarchief.be

Sint-Lukasstichting vzw

Filip Luyckx
Paleizenstraat 70, 1030 BRUSSEL
TEL. 02/250 11 66
E-MAIL stichting@sintlukas.be

Hogeschool Sint-Lukas

Willem De Greef
Paleizenstraat 70, 1030 BRUSSEL
TEL. 02/250 11 00
E-MAIL info@sintlukas.be

Trefcentrum Y' vzw

Rita Hebbelinck
Pleinlaan 2, 1050 BRUSSEL
TEL. 02/629 23 25
E-MAIL rhebbeli@vub.ac.be

Vlaams Bouwmeester

Marcel Smets
Koning Albert II-laan 20 bus 9, 1000 Brussel
TEL. 02/553 74 00
E-MAIL bouwmeester@vlaanderen.be

Nuttige adressen

Vlaamse Gemeenschapscommissie digitaal

www.vgc.be of www.digitaalbrussel.be

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Directie cultuur
Directeur Mars Moriau
Saintelettesquare 17, 1000 Brussel
TEL. 02/208 02 80
FAX 02/208 02 89
E-MAILCONTACT ludovic.de.vlam@vgc.be

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Directie Gebouwen en Logistiek
Directeur Joseph Bessemans
Technologiestraat 1, 1082 Brussel
TEL. 02/482 00 71
FAX 02/482 00 72
E-MAIL gebouwen@vgc.be

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Directie Cultuur
Dienst Gemeenschapscentra
Anne Tissen, Coördinator
Rogierlaan 214, 1030 Brussel
TEL. 02/245 37 73
FAX 02/243 74 50
E-MAIL dienst.gemeenschapscentra@vgc.be

Kabinet van Minister Pascal Smet

Collegelid bevoegd voor cultuur, sport en patrimonium
Botanic Building
Sint-Lazaruslaan, 10 - 14de verdieping
1210 Brussel
TEL. 02/517 12 59
FAX 02/511 54 64
E-MAIL info.smet@smet.irisnet.be
WEBSITE www.smet.irisnet.be

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Administratie Cultuur
Afdeling Beeldende Kunst en Musea
De heer Jan Verlinden, Afdelingshoofd
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel
TEL. 02/553 68 25
FAX 02/553 68 43
E-MAIL cultuur@vlaanderen.be

COLOFON

Deze publicatie is een productie van de directie Cultuur van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

Eindredactie: Karina Luytens

Samenstelling en redactie: Ludovic de Vlam

Redactiesecretariaat: Hilde Peeters

Taalrevisor: Sofie Daniëls

Fotografie: Niels Donckers (p. 33) en Patrick De Spiegelaere (overige pagina's)

Grafische vormgeving: Megaluna+Triumviraat – Brussel

Drukwerk: Arte-Print n.v. – Brussel

Met dank aan :

De Directie Gebouwen en Logistiek van de Vlaamse Gemeenschapscommissie:
Joseph Bessemans, Johnny Dooms, Georges Van Hamme, Walter Salender

De Koning Boudewijnstichting: Marie-Laure Roggemans

Joost Declercq, Luk Lambrecht, Dirk Moors, Wilfried Paesschierssens, Walter Moens

De kunstenaars: Virginie Bailly, Beg – Tsé, Manon de Boer, Anne Decock,
Peter de Graaff, Wim Delvoye, Patrick De Spiegelaere, Griet Dobbels, GAL,
Jan Kempnaers, Narcisse Tordoir, Niele Toroni, Dimitri Van Grunderbeek,
Joep Van Lieshout, Angel Vergara, Hans Verhaegen

Wettelijk depot: D/2004/7025/03

Verantwoordelijke uitgever:

Marc Kayaert, Vlaamse Gemeenschapscommissie,
Sainctelettesquare 17, 1000 Brussel